Sivistysvaliokunta

VNS 8/2024 vp Kulttuuripoliittinen selonteko

Oulun kaupungin lausunto kulttuuripoliittisesta selonteosta Sivistysvaliokunnalle

Lähtökohtaisesti kulttuuripoliittisen selonteon visio ja toimenpiteet tavoitteisiin pääsemiseksi ovat kannatettavia ja selonteon luoma tulevaisuuskuva on ehdottomasti tavoittelemisen arvoinen. Näkökulmani selontekoon on kansallinen, mutta painopiste on Oulun näkökulmasta. Jotta kulttuuripoliittinen selonteko toteuttaa koko potentiaalinsa seuraavien asioiden tulee toteutua:

1. **Parlamentaarinen Tahtotila:** Eduskunnan tulisi ilmaista parlamentaarinen tahtotila edistää suomalaista kulttuuripolitiikkaa johdonmukaisesti yli hallituskausien. Kulttuuripolitiikan tulee perustua laajaan yhteiskunnalliseen ja poliittiseen tahtotilaan, jotta se voi nousta pitkäjänteiseksi parlamentaariseksi strategiaksi johon myös kaupungit, kulttuuritoimijat ja taiteen tekijät voivat liittyä. Tavoitteiden ja toimeenpanon on oltava linjassa muiden hallinnonalojen kehittämistä ohjaavien politiikkaohjelmien kanssa ja tuettava taiteen ja kulttuurin ekosysteemiajattelua vaikuttavuuden varmistamiseksi ja omistajuuden löytämiseksi. Pelkkä tahtotila ei riitä, vaan tarvitaan konkreettisia työkaluja ja resursointia kulttuurialan kehittämiseksi kuten selonteossa todetaan.

2. **Omistajuus:** Selonteossa tunnistetaan taiteilijoiden, kulttuuritoimijoiden ja kaupunkien omistajuus selonteon tavoitteiden suhteen monin tavoin. Selonteossa tunnistetut mallit mm. tilojen käytön, kiertuemallien ja digitaalisten ratkaisujen suhteen saattavat edellyttää kulttuurin nykyisen rakenteen muutoksia. Keskeiset tavoitteet kulttuurialan infrastruktuurin kehittämisestä ja rahoituspohjan laajentamisesta edellyttävät kulttuurikentän sitoutumista ja uskoa pitkäjänteiseen kulttuuripolitiikkaan. Tämä tarkoitta vahvaa tukea mahdollisessa rakennemuutoksen murrosvaiheessa. Kaupunkien näkökulmasta valtion mukana olo niin kulttuurin infrastruktuuri hankkeiden kuin kolmannen sektorin tukemisessa on elinehto investointipäätösten ja rahoituspohjan laajentamiseksi.

3. **Kansainvälistyvä Kulttuuri:** Kansainvälistymisstrategia tulisi määritellä yhteistyössä tulevan kulttuuriviraston, ministeriöiden, kulttuuri- ja luovien alojen keskeisten toimijoiden sekä kansainvälistymisen asiantuntijoiden kanssa. Strategian tulisi sisältää painopisteet, tavoitteet, ekosysteemien vahvistamisen keinot sekä keskeiset toimenpiteet. Näihin kuuluvat

tukijärjestelmien yhteentoimivuus, EU-rahoitusohjelmien hyödyntäminen, kansainvälisen liiketoiminnan ja osaamisen kasvattaminen, kulttuurin ja matkailun yhteistyön vahvistaminen, taiteen alojen välittäjäportaan ja agentuuriosaamisen vahvistaminen, luovien alojen ammattilaisten kansainvälinen liikkuvuus ja kulttuuri osana ulkosuhteita.

4. **Oulun Rooli:** Oulun merkitys kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteiden onnistumisessa on suuri. Oulu toimii alueellisena kulttuurin ja taiteen keskuksena, jossa on monia merkittäviä kulttuuri-instituutioita. Nämä instituutiot rikastuttavat paikallista ja alueellista kulttuurielämää ja tuovat elinvoimaa, mutta myös houkuttelevat vierailijoita ja taiteilijoita ympäri maata ja maailmaa. Tämä lisää kaupungin ja alueen kansainvälistä näkyvyyttä ja vaikuttavuutta sekä edistää koko pohjoisen Suomen elinvoimaa. Euroopan kulttuuripääkaupunkivuosi Oulussa vuonna 2026 tavoittelee systeemistä muutosta Oulussa ja kulttuuripääkaupunkivuosi alueella. Oulu2026 vuoden toteutus ja sen vaikutukset on syytä huomioida kulttuuripoliittisen selvityksen seuranta ja toteutusvaiheessa. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore on tutkinut Oulu2026 vaikutuksia jo vuodesta 2017 ja vuonna 2027 valmistuva loppuraportti on poikkeuksellinen dokumentti kulttuurin ja taiteen vaikutuksesta koko kaupungin muutokseen.

5. **Toimeenpano, Seuranta ja Toteutus::** Ohjelman toimeenpano tarvitsee riittävän rahoituksen ja resurssit. Tavoitteiden on oltava linjassa muiden hallinnonalojen kehittämistä ohjaavien politiikkaohjelmien kanssa vaikuttavuuden varmistamiseksi. Lyhyen keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteet on hyvin määritelty, mutta nykyhetken rahoitus ja resurssointi ei tuo tämän vision toteutumista. Selonteon tavoitteiden seuranta ja toteutus on tärkeää ohjelman onnistumisen varmistamiseksi. Tämä tarkoittaa, että selonteon tavoitteiden toteutumista tulee seurata ja arvioida säännöllisesti, jotta voidaan varmistaa, että ne etenevät suunnitellusti ja saavuttavat asetetut tavoitteet.

Sami Ylisaari, kulttuurijohtaja, Oulun kaupunki